

Gledališka kritika

Ubijanje živih mrtvecev

Matjaž Zupančič: Pesmi živih mrtvecev,
koprodukcija SLG Celje in Prešernovega gledališča
Kranj, ogled premiere v SLG Celje 29. septembra

Petra Vidali

Matjaž Zupančič tudi s pesmimi živih mrtvecev potrjuje, da je vitalen in hkrati najbrž že klasičen avtor sodobne slovenske drame. Ker stabilno, vedno na visokem nivoju, na relevanten način piše o relevantnih rečeh. Način je tudi tokrat absurdno komedijski, kontekst pa širše družbeni. Povod za pisanje lahko bralec ali gledalec, ki je državljan te dežele, brez dvoma identificira, potrtil pa ga je tudi avtor - konstrukt takratne oblasti, da so vstaje leta 2012 zanetili zombiji. Seveda pa se tudi "reševanje problema" (v drami mlad človek, ki je sodnomoedinsko mrtev, tujemu pomembnežu na slavnostnem odprtju nakupovalnega centra odgrizne uho) dogaja tako, da možnosti za prepoznavanje političnih realij ne zmanjka. Skupinski akter je preiskovalna komisija, uravnotežena kajpak (stroka in politika in struje znotraj njiju), in ko se zdi, da se lahko absurdno reševanje absurdnega problema zaključijo samo v odprti, razpadli obliki, nas preseneti konec, ki nas seveda ne bi smel presenetiti. Komisija sklone, da bo treba za dokončno razrešitev problema ustanoviti področne komisije. Naša vsakdanja slaba neskončnost je priskrbela dramaturško popoln konec.

Seveda pa realnostno politični mimezis za Zupančiča ni končni cilj. Funkcioniranje politične birokracije je poligon, znotraj katerega lahko razveje metaforo zombija kot eksistenčnega statusa sodobnega (deprivilegirane) slehernika. Njegov biti ali ne biti, njegovo umiranje na obroke komisija odločno reši tako, da ga ne reši. Ko umira, mu ne pomaga, ker ohranjanje življenja pač ni njena naloga. Vstaja živih mrtvecev se tako konča

s ponovnim pokopom, ampak če bi bralec/gledalec hotela najti bolj optimistično sporočilo, bi ga najbrž lahko iskala v optimizmu pacienta oziroma trupla in navsezadnje v njegovi sposobnosti ponovnih oživitvev. Morda pa ni zadnjič umrl.

Matjaž Zupančič je tudi režiser uprizoritve. Kar je v dramati lahko pustil "odprto" ("Prostor je večnamenski, lahko služi sejni sobi, sodni medicini, zadnji večerji ... ali tudi ničemur"), dobi v uprizoritvi podobo opustele bolnišnice, sterilnega, medlega, praznega prostora. Kar je primerno za paciente in trupla, je primerno tudi za neživljenjsko politično birokracijo. Njeni natančni funkcionalni prostorski razporeditvi in gibanju sopostavljeno je tavanje pacienta. V "drugi dimenziji", v drugačni osvetlitvi se znajdemo samo v momentih njegove retrospektivne izpovedi, ki ostane za birokrate nevidna, kot pač vse njegovo bivanje, in kot ne zaznajo niti posnetkov vstaje na televizijskem zaslonu.

Ni lahko igrati birokracije in živih mrtvecev, ker ni lahko igrati absurda. Igrati normalno to, kar ni normalno in kar ni smiselno. Uprizoritev nima dramaturških zastojev, se pa kljub temu kdaj znajde v mrtvem teku. Dokler je pač znova ne požene kakšna lucidno odigrana replika, ki najde izraz za vse nivoje pomenske in besedne igre. Ker je usmerjevalec dogajanja in tisti, ki ima zadnjo besedo, tudi uprizoritevno največ stoji na Predsedniku (predsednik komisije, večni predsednik takšnih teles, ki se piše Predsednik), Petru Musevskemu. Stava se izkaže za pravilno, brez dvoma je našel najbolj stabilen in prepričljiv modus za igranje absurdne komedije. Drugi so večinoma prepuščeni ali običajnim komedijskim ali običajnim dramskim igralskim registrom.

Pesmi živih mrtvecev niso presežna, so pa pomembna uprizoritev. Res so v zadnjih sezonah nekatera gledališča bolj široko odprla vrata sodobni slovenski dramati,

vendar predvsem vrata na male odre. Slovenska drama na velikem odru, celo na dveh odrih (koprodukcija gledališč ob sodobni izvorni drami je pa res redkost), bi res morala biti, kot smo slišali reči vodstvo SLG Celje, praznik.

Uprizoritvena ekipa

Režiser Matjaž Zupančič, dramaturginja Alja Predan, scenograf Alen Ožbolt, kostumografka Bjanka Adžić Ursulov, avtor videa Marko Naberšnik, glasbeni opremljevalec in oblikovalec zvoka Vanja Novak, lektor Jože Volk, oblikovalec maske Matej Pajntar
Igrajo: Peter Musevski, Aljoša Koltak, Renato Jenček, Lučka Počkaj, Igor Žužek, Aljoša Ternovšek, Vesna Pernarčič in Blaž Setnikar

Komisijsko preučevanje zombija

Foto: Uroš Hočevar/SLG Celje